

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi teollisuusinvestointien veronhuojennuksista

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että tänä vuonna aloitettavien teollisuusrakennusten sekä niissä käytettävien uusien koneiden ja laitteiden hankintamenosta saataisiin tuloverotuksessa tehdä vuotuisen poiston enimmäismäärän ylittävä ns. vapaa poisto sekä kehitysalueella vähentää hankintamenon määräinen hankintavaraus jo rakennusten ja koneiden rakentamis- ja tilausai-

kana. Sanottujen teollisten investointien nopeutettu ja ennenaikainen vuosikuluksi kirjaaminen edellyttää, että teollisuusrakennus valmistuu 31 päivään lokakuuta 1983 mennessä ja että teolliset koneet ja laitteet otetaan teollisuusrakennuksessa käyttöön vuoden 1983 loppuun mennessä.

YLEISPERUSTELUT

Investointitoiminnan käynnistämiseksi ja työllisyyden turvaamiseksi vuonna 1982 on valtiovalta muun muassa jatkanut tuotannollisten investointien liikevaihtoverohuojennusten soveltamista, korottanut investointivarauslakiin liittyvän investointivähennyksen 6 prosentin määräiseksi sekä useilla muillakin tavoilla pyrkinyt välillisesti elvyttämään talouselämää. Erityisesti pienen ja keskisuuren teollisuuden investoinneissa on saatujen arvioiden mukaan tästä huolimatta vuonna 1982 tapahtumassa hyvinkin tuntuva supistuminen. Toteutuessaan investointitaantuma saattaisi nopeasti johtaa pienten ja keskisuuren yritysten kilpailukyvyn heikkenemiseen ja vaikeuttaa samalla muun muassa kehitysalueiden työllisyystilannetta.

Teollisuusinvestointien käynnistämiseen suunniteltua aikaisemmin jo vuoden 1982 aikana voidaan vaikuttaa muun muassa tuloverotuk-

sessä myönnettävillä vapailla poisto-oikeuksilla. Vuonna 1982 odotettavissa olevan investointitaantuman torjumiseksi hallitus valtioneuvoston 7.1.1982 asiasta tekemän periaatepäätöksen mukaisesti esittää, että teollisuusrakennuksista, joiden rakentaminen aloitetaan vuoden 1982 aikana ja loppuunsaatetaan 31.10.1983 mennessä, myönnettäisiin tuloverotuksessa vapaa poisto-oikeus. Ehdotettu vapaa poisto-oikeus merkitsisi sitä, että rakennuksen omistaja saisi rakennuksen valmistuttua vähentää rakennuksen hankintamenon kerralla tai haluamansa määräisinä vuotuisina poistoina sen mukaisesti kuin hankintameno on vähennetty verovelvollisen kirjanpidossa. Nimenomaan rakennusten osalta tällainen poisto-oikeus tarjoaa verovelvolliselle huomattavan veroetuuden, koska verovuoden poisto teollisuusrakennuksista normaalisti on korkeintaan 9 tai 10 % riip-

puen siitä, onko rakennus kivinen tai puinen. Teollisuusrakennusten lisäksi myönnettäisiin vapaa poisto-oikeus myös uuteen teollisuusrakennukseen käytettäväksi sijoitettuihin uusiin koneista ja laitteista, jotka otetaan rakennuksessa käyttöön viimeistään vuoden 1983 loppuun mennessä. Huojennukseen oikeuttavien investointien valmistumiselle asetetulla lyhyellä määräajalla pyritään aikaansaamaan teollisten investointien nopea ja suhdannepoliittisesti oikea-aikainen käynnistyminen. Samalla veronhuojennukset kohdistuisivat lähinnä juuri pienen ja keskisuuren teollisuuden investointeihin, jotka eivät yleensä ole niin laajamittaisia, ettei niitä ehditä loppuunsaattaa vuoden 1983 loppuun mennessä.

Kun teollisuusrakennuksissa yleensä harjoitetaan tuotannollista toimintaa, myönnetään teollisuusrakennuksesta ja siihen hankittavista koneista ja laitteista vapaa poisto-oikeus eduskunnan käsiteltävänä olevan kehitysalueiden veronhuojennuksia koskevan hallituksen esityksen (78/1981 vp.) mukaisesti edellyttäen, että investointia voidaan pitää sanotussa laissa tarkoitetun uuden tuotantolaitoksen perustamisena, laajenuksena tai uudistamisena. Vapaan poisto-oikeuden myöntämisellä ei siten voitaisi sanottavasti vaikuttaa investointien ajoittumiseen kehitysalueilla. Jotta investointitoimintaa

myös kehitysalueilla voitaisiin nopeuttaa ja suunnitellut investoinnit käynnistää sielläkin jo kuluvana vuonna, ehdotetaan, että edellä mainitun teollisen investoinnin kehitysalueelle tehneelle verovelvolliselle myönnettäisiin oikeus vähentää teollisuusrakennuksen rakentamisvuosilta ja koneiden ja laitteiden tilaus- ja valmistusvuosilta toimitettavissa verotuksissa niiden hankintameno erityisen hankintavarauksen muodossa.

Vapaaseen poisto-oikeuteen ja hankintavaraukseen oikeuttavat investoinnit olisivat jokseenkin samat kuin 15 päivänä joulukuuta 1978 annetussa laissa eräiden tuotannollisten investointien hankintamenojen poikkeuksellisesta vähentämisestä verotuksessa (971/78). Nyt kysymyksessä olevasta vapaasta poisto-oikeudesta ja hankintavarauksesta ehdotetaan säädettäväksi erillinen laki teollisuusinvestointien veronhuojennuksista. Lakiehdotuksen verotusmenettelyä koskevat säännökset vastaavat täysin edellä mainitun vuonna 1978 annetun lain säännöksiä. Tämä laki ja sen pohjalta muodostunut oikeuskäytäntö tulee muutoinkin luomaan perustan uuden lain soveltamiselle. Tämän vuoksi esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa kiinnitetään päähuomio niihin kohtiin, joissa lakiehdotus poikkeaa vuonna 1978 annetun lain säännöksistä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. Säännös määrittelee ne veronhuojennukset, joita lakiehdotuksen tarkoittamista teollisuusinvestoinneista myönnetään, eli investointin tehneen yrityksen verotuksessa myönnettävän vapaan poisto-oikeuden sekä kehitysalueille tehtävistä investoinneista jo ennen investointin valmistumista myönnettävän hankintavarauksen.

2 §. Säännös määrittelee veronhuojennukseen oikeuttavat investointikohteet sekä niiden aloittamisaikarajat sekä valmistusajankohdan. Investointikohteena tulevat kysymykseen aivan samat teollisuusrakennukset kuin 15.12.1978 annetussa aikaisemmassa laissa. Sitä vastoin

lakiehdotuksessa tarkoitetut koneet ja laitteet poikkeavat siinä, että niitä nyt tulisi käyttää veronhuojennukseen oikeuttavan teollisuusrakennuksen sisällä. Veronhuojennusta ei siten myönnetä rakennuksen ulkopuolella käytettävistä eikä ylipäänsäkään koneista, joiden käyttöpaikka on vapaasti siirrettävissä. Kuten aikaisemmassakin laissa olisi valtiovarainministeriöllä nytkin oikeus pidentää rakennuksen valmistuselle sekä koneiden ja laitteiden käyttönotolle asetettuja määräaikoja lähinnä sellaisissa tapauksissa, joissa määräajan ylitys johtuu investoinnin tehneestä verovelvollisesta riippumattomista syistä.

3 §. Säännös koskee uudesta teollisuusrakennuksesta sekä rakennukseen sijoitettavista uusista koneista ja laitteista myönnettävää vapaata poistoa.

4 §. Säännös koskee teollisuusrakennuksen rakentamisvuosilta kehitysalueella myönnettävää hankintavarausta. Hankintavaruksen tekeminen, sen määrä ja sen edellytykset ovat aivan samat kuin 15.12.1978 annetussa laissa. Uutta on ainoastaan se, että lakiehdotuksen mukainen hankintavaraus voidaan tehdä vain kehitysalueelle rakennettavista uusista teollisuusrakennuksista. Kehitysalueilla tarkoitetaan tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämistä annetun lain (532/81) 5 §:ssä tarkoitettua ensimmäistä, toista ja kolmatta perusvyöhykettä, jotka on tarkemmin määritelty valtioneuvoston päätöksessä perusvyöhykkeistä (653/81). Säännöksen 2 momentin sisältämä hankintamenon kattaminen ja 3 momentin vapaa poisto-oikeus sekä liiallisen varauksen tulouttaminen ovat asiallisesti samat kuin edellä mainitussa aikaisemmassa laissa.

5 §. Hankintavaruksen tekeminen kehitysalueelle rakennettuun uuteen teollisuusrakennukseen sijoitettavista koneista ja laitteista on säännelty tässä pykälässä samalla tavoin kuin aikaisemmassa laissa.

6 §. Pykälässä on säännelty seuraamukset sen varalta, että varausta ei käytetä lakiehdotuksen mukaisesti.

7 §. Hankintavaraus tuloutuu pykälän mukaan 20 prosentilla korotettuna, ellei sitä ole käytetty rakennuksen tai koneiden ja laitteiden kattamiseen viimeistään vuonna 1984 alkavan tilivuoden tai valtiovarainministeriön myöntämän pidennetyn määräajan päättymisvuoden aikana.

8—11 §. Pykälissä on säännökset tarpeellisista selvityksistä, kirjanpidosta, rakentamisen määrittelyistä, asetuksenantovaltuudesta sekä lain soveltamisvuosista.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

teollisuusinvestointien veronhuojennuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Teollisten investointien hankintamenojen vapaista poistoista sekä kehitysalueelle tehtävistä teollisista investoinneista myönnettävistä hankintavarauksista säädetään tässä laissa.

2 §

Edellä 1 §:ssä tarkoitettut veronhuojennukset myönnetään pääasiallisesti tehtaana tai työ-pajana käytettävästä uudesta rakennuksesta, jonka rakentaminen on aloitettu vuoden 1982 aikana ja joka valmistuu 31 päivään lokakuuta 1983 mennessä, sekä sanottuun rakennukseen käytettäväksi sijoitetusta uudesta koneesta ja laitteesta, joka on hankittu 1 päivänä tammikuuta 1982 tai sen jälkeen ja otettu käyttöön vuoden 1983 loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriö voi erityisistä syistä pidentää rakennuksen valmistumiselle sekä koneen tai laitteen käyttöön ottamiselle säädettyä määräaika.

3 §

Sen estämättä, mitä vuotuisen poiston enimmäismäärästä on säädetty, saadaan 2 §:ssä tarkoitettun rakennuksen sekä koneen ja laitteen hankintamenosta vähentää poistona määrä, joka verovelvollisen kirjanpidossa on tällaisena poistona vähennetty.

4 §

Milloin verovelvollinen on ryhtynyt rakentamaan tai rakennuttamaan 2 §:ssä tarkoit-

tua rakennusta tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi annetussa laissa (532/81) tarkoitettulla kehitysalueella, sellaisena kuin tämä alue on perusvyöhykkeistä 24 päivänä syyskuuta 1981 annetussa valtioneuvoston päätöksessä (653/81), verovelvollisella on oikeus vähentää rakennuksen rakentamisvuosilta toimitettavissa verotuksissa tilinpäätöksessään tekemänsä hankintavaraukset. Hakintavarausten yhteismäärä ei saa kuitenkaan olla suurempi kuin rakennuksen hankintamenoon luettavien rakentamista koskevien sitovien tilaussopimusten mukaisten hintojen ja näihin sisältymättömien toteutuneiden menojen yhteismäärä.

Rakennuksen hankintameno on katettava 1 momentissa tarkoitetuilla hankintavarauksilla. Hankintavarauksilla katettu hankintameno tai hankintamenon osa ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen.

Hankintavarausten määrän ylittävä osa rakennuksen hankintamenosta saadaan sen estämättä, mitä vuotuisen poiston enimmäismäärästä on säädetty, vähentää sen mukaan kuin hankintameno on verovelvollisen kirjanpidossa poistoina vähennetty. Rakennuksen hankintamenon ylittävä osa rakennuksen hankintavarauksista on luettava rakennuksen käyttöönottovuoden veronalaiseksi tuloksi.

5 §

Jos verovelvollinen on tehnyt sitovan tilauksen 4 §:ssä tarkoitettuun rakennukseen käytettäväksi sijoitettavista 2 §:ssä tarkoitetuista uusista koneista ja laitteista, verovelvollinen saa vähentää tilauksen mukaisen hinnan joko kokonaan tai osittain tilausvuodelta ja sitä seuraavilta koneen tai laitteen käyttöönottovuotta edeltäviltä vuosilta toimitettavissa verotuksissa sanottujen vuosien tilinpäätöksissä tehdyt hankintavarauksena.

Verovelvollinen, joka on itse ryhtynyt valmistamaan 1 momentissa tarkoitettua uutta konetta tai laitetta, saa koneen tai laitteen käyttöönottovuotta edeltäviltä vuosilta toimitettavissa verotuksissa hankintavarauksena vähentää näinä vuosina toteutuneet uuden koneen tai laitteen hankintamenoon luettavat valmistusmenot.

Tässä pykälässä tarkoitettun koneen ja laitteen hankintameno on katettava tehdyillä hankintavarauksilla. Hankintavarauksilla katettu hankintameno tai hankintamenon osa ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen. Vähennyskel-

poisen hankintamenon tai sen osan vähentämisestä sekä hankintamenon ylittävän varauksen tulouttamisesta on voimassa, mitä 4 §:n 3 momentissa rakennuksen hankintamenosta on säädetty.

6 §

Jos hankintaa, jota varten hankintavaraus on tehty, ei saateta loppuun, luetaan hankintavaraus sen vuoden veronalaiseksi tuloksi, jona hankintaa koskeva sopimus peruuntui, keskeytettiin tai siirrettiin kolmannelle.

Jos rakennus, kone tai laite valmistumisen tai vastaanottamisen jälkeen otetaan muuhun kuin 2 §:ssä tarkoitettuun käyttöön, luetaan niiden hankintaa varten tehty varaus käyttöönottovuoden veronalaiseksi tuloksi.

7 §

Jos hankintavarausta tai sen osaa ei tämän lain mukaisesti ole käytetty hankintamenon kattamiseen viimeistään vuonna 1984 alkavan verovuoden aikana tai, milloin valtiovarainministeriö on pidentänyt 2 §:ssä säädettyä määräaika, sen verovuoden aikana, jona pidentetty määräaika päättyy, luetaan hankintavaraus tai sen osa korotettuna 20 prosentilla sanotun verovuoden tuloksi.

8 §

Verovelvollisen, joka on tehnyt tämän lain mukaisen hankintavarauksen tai poiston, on liitettävä veroilmoitukseensa luotettava selvitys rakentamisen aloittamis- sekä rakennuksen valmistus- ja käyttöönottoajankohdasta. Hankintavarauksen tehneen verovelvollisen on liitettävä veroilmoitukseensa lisäksi jäljennökset hankintavarauksen perusteena olevista asiakirjoista. Koneiden ja laitteiden hankintamenot on verovelvollisen kirjanpidossa niin selvästi eriteltävä, että ne helposti ovat erotettavissa muista kuluista.

9 §

Rakentamisella tarkoitetaan tässä laissa sellaisten rakennustoimenpiteiden suorittamista, joihin rakennuslain mukaan on haettava uudisrakennuksen rakentamiseen oikeuttava rakennuslupa.

Rakentaminen katsotaan aloitetuksi, elleivät erityiset seikat muuta osoita, kun mahdollisia kaivuutöitä lukuun ottamatta rakennuksen perustustyöt on aloitettu.

10 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

11 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1982 ja sitä sovelletaan vuosilta 1982—1985 toimitettavissa verotuksissa.

Helsingissä 29 päivänä tammikuuta 1982

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Mauno Forsman*

